

สภาพ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
และจิตรู้เคารพ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*
STATE, PROBLEMS, AND THE NEEDS OF DEVELOPMENT LOCAL
CURRICULUM USING COMMUNITY PARTICIPATION-BASED LEARNING
TO ENHANCE CREATIVE THINKING AND RESPECTFUL MIND
FOR ELEMENTARY STUDENTS, CHIANG MAI PROVINCE

ชลธิชา ทิพย์ดวงตา
Chonthicha Tipduangta

นงลักษณ์ เขียนงาม
Nongluck Kienngam

สมเกียรติ อินทสิงห์
Somkiart Intasingh

เชษฐภูมิ วรรณไพศาล
Chetthapoom Wannapaisan

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University, Thailand

E-mail: ajarnchonthicha005@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนบ้านวัวลาย จำนวน 22 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สรุปลงโดยภาพรวม ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดย

* Received 16 April 2021; Revised 17 December 2021; Accepted 23 December 2021

ใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมและส่งเสริมการใช้ฐานการเรียนรู้ในชุมชนบ้านวัวลาย 2) ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สรุปโดยภาพรวม ครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาที่พบมี 2 ด้าน คือ ด้านปัญหาการวางแผน พบว่า ขาดงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน และการจัดการเวลาไม่เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่า ขาดการสนับสนุนงบประมาณจัดทำอุปกรณ์ 3) ความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแสดงความต้องการด้านความคิดสร้างสรรค์ ควรออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องเงินหรืออลูมิเนียมสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถนำไปประกอบอาชีพในชุมชน ด้านจิตรู้เคารพและด้านชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม ครูผู้สอน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน เห็นควรอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาเครื่องเงิน

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น, ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม, ความคิดสร้างสรรค์, จิตรู้เคารพ

Abstract

The objective of this research article was to study state, problems, and the needs of development local curriculum using community participation-based learning to enhance creative thinking and respectful mind for elementary students, Chiang Mai Province. The sample group in this research was 22 persons (students, school directors, teachers, parents, local folk wisdom teachers, and business operators of Wualai Village) by selecting a specific sample group. The instruments used in the research were 1) Structured Interview 2) Unstructured Interview. The research used a qualitative research approach. The gathered data was evaluated using content analysis methodology. The results of this research were 1) The State of local curriculum development, overall summary, it found that school directors and teachers in the schools all agreed that local occupational education curriculums should be enhanced through community participation-based learning and be able to enhance the use of learning stations within the Wualai Community. 2) The problems faced by local curriculum development, teachers agreed that there were two main areas of difficulty. The first problem was planning problems, caused by a lack of community funding and the failure to set school hours, meet the needs of the community. Second, the problem affected classroom management as all equipment was lack of funding. 3) The needs of local curriculum development, for creative need, the sample group agreed that they felt silver or aluminum products should be designed to create added value and potentially lead to future careers in the community, for

the respectful mind and the community participation-based learning, teachers and local folk wisdom teachers agreed that they should be able to preserve and inherit the wisdom to make silver products.

Keywords: Local Curriculum, Community Participation-Based Learning, Creativity, Respectful Mind

บทนำ

จังหวัดเชียงใหม่ มีภูมิปัญญาล้านนาที่มีหลายแขนง เช่น ศาสนาและประเพณี ภาษา ล้านนา ศิลปกรรม แพทย์พื้นบ้าน หัตถกรรม การละเล่น เป็นต้น ตั้งแต่สมัยพญามังรายก่อตั้งเมืองเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 1839 จึงมีภูมิปัญญาสืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน และมีเอกลักษณ์ปรากฏชัดในแต่ละชุมชน จะมีภูมิปัญญาของตนเองที่มีเพียงเฉพาะในชุมชนนั้นมีปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมของกระทรวงวัฒนธรรมในแขนงต่าง ๆ มากมาย สมควรที่นักการศึกษาจะได้ทำการศึกษาวิจัยแบบอย่างวิถีชีวิต การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ชุมชน จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มีการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ หมายถึง แผนงานการสร้างสภาพแวดล้อมพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2562) และมีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ โรงเรียนผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้มีระบบจัดการความรู้ที่เป็นท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตราที่ 27 วรรค 2 ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) รวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) เสนอแนะให้โรงเรียนเทศบาล ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีโครงการพัฒนาหลักสูตรบรรจุในแผนพัฒนาการศึกษา โครงการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-Based Management for Local Development: SBMLD) (สำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2563) โดยกำหนดหลักสูตร ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรอัตลักษณ์เชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรชาติ

พันธ์ หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรจารีต ประเพณีและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เมืองเชียงใหม่ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมือง เชียงใหม่ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีสัมมาชีพ สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เข้ามาเสริมหลักสูตรชาติหรือหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ รูปแบบการบริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ รับผิดชอบงาน ด้านการจัดการศึกษาในเขตเทศบาล รวมทั้งการส่งเสริมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น (เทศบาลนครเชียงใหม่, 2563)

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มีโรงเรียนเทศบาลในสังกัด จำนวน 11 แห่ง ซึ่งโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มีหลายโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในแหล่งเรียนรู้ ชุมชน อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาเอกสารของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ พบว่า การเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นปรากฏในเอกสารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) มีกิจกรรมชุมนุม เครื่องเงิน จุดประสงค์เพื่อ 1) ให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ 2) ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์เครื่องเงินขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ 3) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาอันมีค่าในท้องถิ่นของตน สรุป กิจกรรมชุมนุมเครื่องเงิน พบว่า นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ ไม่มีการเก็บคะแนน นักเรียนเป็นรายวิชา นักเรียนทำกิจกรรมการดูแลโลหะอลูมิเนียม (ตัวเนี่ยมลายเบา) ในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อาทิ พวงกุญแจ ที่คั่นหนังสือ แผ่นภาพ เป็นต้น ซึ่งเป็นงานชิ้นเล็ก ไม่ใช่ งานสมัยดั้งเดิมของชุมชน (โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ, 2553) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนเพื่อสนับสนุน การอนุรักษ์งานภูมิปัญญาหัตถกรรมเครื่องเงิน (ไพศาล แก้วรามุก, 2557) สอดคล้องกับข้อมูล จากการสัมภาษณ์ โกวิท พรหมแสน ครูชำนาญการพิเศษ สังกัดโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ เป็นครูผู้สอนที่รับผิดชอบด้านการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล วัดศรีสุพรรณ สรุปความคิดเห็นโดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญา ท้องถิ่นเรื่องเครื่องเงิน ชุมชนบ้านวัวลาย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนา งานภูมิปัญญาเครื่องเงินในปัจจุบัน แหล่งเรียนรู้ของชุมชนส่วนหนึ่งจะให้ความสำคัญต่อการ เรียนรู้เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพการดูแลโลหะอลูมิเนียมมากกว่าให้น้ำหนักทางด้านการ อนุรักษ์ภูมิปัญญาเครื่องเงินแบบดั้งเดิมของชุมชน จึงควรที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ จัดการเรียนรู้นี้แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - ป.6) ได้เรียนรู้และฝึก ปฏิบัติเพื่อปลูกฝังให้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านวัวลาย ซึ่งจะ นำไปสู่การอนุรักษ์และสืบสานต่อไป ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเพิ่มเติมและให้มีความ หลากหลายมากขึ้น อาทิ โรงงานทำเครื่องเงิน บ้านช่างเครื่องเงินและร้านค้าเครื่องเงิน รวมทั้ง

ให้นักเรียนเรียนรู้กับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านหรือผู้รู้ในชุมชนบ้านวัวลายซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จากการวิเคราะห์เอกสารของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ชุมชนบ้านวัวลายประสบปัญหาเรื่องการสืบสานงานช่างภูมิปัญญาของชาวบ้านแบบดั้งเดิม เรื่องการขึ้นรูป และการต้องลายบนสลุง (ขันเงิน) และพาน ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลายกำลังจะสูญหายไปจากชุมชน (โกวิท พรหมเสน, 2563)

ดังปัญหาการสูญหายของภูมิปัญญาเครื่องเงิน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ตรงตามยุคสมัย 4.0 เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาร่วมกันของครูผู้สอน ผู้วิจัย และคนในแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านวัวลาย ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ลดทอนเครื่องเงินที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในแหล่งเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community - Based Learning: CBL) ซึ่งเป็นการทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชน โดยให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรร่วมกับครูผู้สอน ผู้วิจัย และผู้มีส่วนร่วมจากชุมชน ที่สามารถสร้างหลักสูตรที่เชื่อมโยงทั้งในและนอกห้องเรียนเข้าด้วยกัน Prast และ Viegut กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มี 3 ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ คือ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Place-Based Learning) และการเรียนรู้โดยบริการ (Service Learning) ครูผู้สอนและผู้วิจัยสามารถนำ 3 ยุทธศาสตร์มาสอนร่วมกันโดยประสานการมีส่วนร่วมของชุมชน (Prast, H. A. & Viegut, D. J., 2015)

สำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ (อารี พันธุ์ณี, 2557) โรงเรียนจึงมีบทบาทและหน้าที่ในการให้ความรู้ จัดมวลงประสบการณ์อย่างกว้างขวางและเป็นระบบ โดยการยึดถือหลักสูตรเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบ และใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบการสอนรายวิชานั้น ๆ โดยตรง การจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน การจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ การจัดทัศนศึกษา ตลอดจนการทดลองฝึกปฏิบัติงาน ในกลุ่มสาระวิชาการงานอาชีพ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรพิจารณาความเหมาะสมในด้านเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัย จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ เช่น การใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด กระตุ้นนักเรียนโดยใช้คำถามที่แปลก ๆ กระตุ้นหรือรื้อนอยางจะฟังคำตอบของนักเรียน กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การเตรียมโอกาสและเตรียมการให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนใช้จินตนาการและยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีจินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า พิจารณาระดับความคิดสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน และพิจารณากิจกรรมที่ใช้ให้พอดีกับจำนวนชั่วโมงเรียนและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรมีสื่อการสอน ควรเป็นสื่อที่นักเรียน

ให้ความสนใจและเป็นสื่อที่ใกล้ชิดนักเรียน เพื่อจะได้มองเห็นประโยชน์และความสำคัญของสิ่งที่เรียน (อรพรรณ์ แก้วกันหา และคณะ, 2560)

รวมทั้งในด้านของคุณธรรม ความเคารพเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมในผู้เรียนตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา จิตรู้เคารพ ประกอบด้วย การเคารพนับถือตนเอง การเคารพนับถือบุคคลอื่น และการเคารพรูปแบบการดำรงชีวิต ที่นักเรียนไทยควรได้รับการส่งเสริมมากขึ้น (Lickona, T., 1991) การสอนความเคารพคือการให้การศึกษาความเคารพ การทำให้คุณค่าเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง คือ การให้การศึกษาอัตลักษณ์ โรงเรียนควรส่งเสริมการสอนค่านิยมในโรงเรียน กระทำปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองและคนในชุมชนให้มาช่วยเหลือในโรงเรียน ส่งเสริมค่านิยมที่ดีแก่นักเรียน เรื่องของจิตรู้เคารพเป็นค่านิยมหนึ่งที่ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนผ่านการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน การสอนให้นักเรียนรู้ค่านิยม นักเรียนจะได้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับ จรัสศรี พัวจินดาเนตร กล่าวว่าได้นำหลักวิธีการสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยผสมผสานกับการสอนแบบสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม มาประยุกต์ใช้ในวิชาการงาน อาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม ซึ่งได้ผลดี พบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อเรียนจากวิธีการสอนแทรกคุณธรรมจริยธรรมแบบใช้นิทานเล่าเรื่อง วิธีการสอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ และวิธีสอนสอดแทรกคุณธรรมโดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ (จรัสศรี พัวจินดาเนตร, 2553)

จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้ร่วมสอนกับครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(ชุมชนเครื่องเงิน) และเนื่องจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย รวมทั้งการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบปัญหาของชุมชนบ้านวัวลาย จังหวัดเชียงใหม่ที่สำคัญคือการสูญหายของภูมิปัญญาเครื่องเงิน (สลุงและพาน) ถ้าหากมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนเพิ่มเติม สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพ จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณโดยประสานการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ ผู้วิจัยและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านชุมชนบ้านวัวลาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีเหตุผลที่จะศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาเครื่องเงิน ชุมชนบ้านวัวลาย ให้ยั่งยืนและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณตามลักษณะการศึกษา 4.0 ในการวิจัยระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นักเรียนจำนวน 3,883 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 11 คน และครูจำนวน 257 คน ซึ่งสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ผู้ปกครองนักเรียน 10 คน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 39 คน ผู้ประกอบการธุรกิจ จำนวน 10 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 4,210 คน

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยกำหนดวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 3 คน (โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ โรงเรียนเทศบาลวัดพุกช้าง และโรงเรียนเทศบาลวัด ศรีปิงเมือง) ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 3 คน (โรงเรียนเทศบาลวัด ศรีสุพรรณ โรงเรียนเทศบาลวัดพุกช้าง และโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมือง) ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จำนวน 5 คน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านชุมชนบ้านวัวลาย จำนวน 4 คน และผู้ประกอบการธุรกิจ จำนวน 2 คน กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 22 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจ ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน การกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัยเชิงคุณภาพในระดับประถมศึกษาและเป็นผู้มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านหลักสูตรและการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบหา

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ย $IOC = 0.73$ และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง จำนวน 5 ฉบับ (สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจ) มีค่าเฉลี่ย $IOC = 0.87, 0.96, 0.86, 0.88$ และ 0.73 ซึ่งค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC (Index of Item - Objective Congruence) สูงกว่า 0.5 ขึ้นไป มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้ได้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 ผู้วิจัยเตรียมเอกสารเพื่อวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษาหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ฉบับ และสร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่เหมาะสมสำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจ จำนวน 5 ฉบับ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สภาพ ปัญหาและความต้องการ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

2.3 นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้องของการตั้งประเด็นคำถามและการใช้ภาษา และนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC) สภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ และนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ติดต่อภาควิชาพื้นฐานและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 3 โรงเรียน (โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ โรงเรียนเทศบาลวัดพุกช้าง และโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมือง) ประธานชุมชนวัดศรีสุพรรณและประธานชุมชนหมื่นสารบ้านวัวลาย

3.2 ผู้วิจัยนัดหมายสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 22 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็น สภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ สภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม การแสดงความคิดเห็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ สภาพ ปัญหาและความต้องการ ในการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ		เนื้อหาการสัมภาษณ์				
	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง	แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง	สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ความต้องการด้านความคิดสร้างสรรค์	ความต้องการด้านจิตรู้เคารพ	ความต้องการด้านการดำเนินงานชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม
1. นักเรียน	✓				✓		
2. ผู้อำนวยการสถานศึกษา		✓	✓		✓		
3. ครูผู้สอน		✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. ผู้ปกครอง		✓			✓		

กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ		เนื้อหาการสัมภาษณ์				
	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง	แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง	สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ความต้องการด้านความคิดสร้างสรรค์	ความต้องการด้านจิตรู้เคารพ	ความต้องการด้านการดำเนินงานเป็นชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม
5. ครู ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน		✓			✓	✓	✓
6. ผู้ประกอบการธุรกิจ		✓			✓		

จากตารางที่ 1 ซึ่งนำมาเสนอ พบว่า หลังจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ สรุปข้อมูลได้ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนเทศบาลนครเชียงใหม่ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปโดยภาพรวม ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนเกี่ยวกับวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นเป็นส่วนใหญ่ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมที่น่าสนใจ ทันสมัยและส่งเสริมการใช้ฐานการเรียนรู้ในชุมชนบ้านวัวลาย มีการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามความต้องการของคณะครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อนำปัญหา อุปสรรค จุดเด่น จุดด้อย มาใช้กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน พร้อมทั้งนำนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมาใช้ประกอบการจัดทำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและแผนงานการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน และมีส่วนน้อยที่มีการสำรวจวิเคราะห์งบประมาณ ด้านเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ พบว่าจัดการเรียนรู้เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีทักษะพื้นฐานในการประดิษฐ์ชิ้นงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และมี เจตคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีเนื้อหาประวัติความเป็นมาของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการประดิษฐ์ชิ้นงาน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ประกอบการสาธิต ประดิษฐ์ชิ้นงานตามแบบ และการทำโครงงานวิชาการงานอาชีพ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การวัดประเมินผลนักเรียนจากแบบทดสอบความรู้ภาคทฤษฎี แบบประเมินชิ้นงาน แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานแบบกลุ่มหรือแบบรายบุคคล แบบประเมินการทำโครงงานและแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนเทศบาลนครเชียงใหม่ สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ครูผู้สอน

ด้านปัญหาการวางแผน พบว่า ปัญหาการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนเป็นผู้วางแผนการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการเรียนการสอน เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนสำหรับเชิญครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านเข้ามาสอนในสถานศึกษา หรือ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านไม่สามารถจัดเวลามาสอนในสถานศึกษาได้ มีข้อจำกัดเรื่องการปรับเวลาเรียนตามตารางการเรียนของนักเรียนกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน ด้านจำนวนนักเรียน พบว่า จำนวนนักเรียนที่มี 20 - 30 คนต่อห้องเรียน และต่อครูผู้สอนจำนวน 1 คน ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาเรื่องเวลาการจัดกิจกรรมน้อย เพราะการจัดการเวลาหรือจัดชั่วโมงสอน ซึ่งจะต้องเป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียนรวมของโรงเรียน ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับเวลาของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านที่จะต้องประกอบอาชีพ ปัญหาการขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติการทำงาน เนื่องจากต้องใช้อุปกรณ์หลากหลาย และมีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ซึ่งอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนงบประมาณจัดทำอุปกรณ์เนื่องจากอุปกรณ์ช่างเป็นอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ไม่มีขายตามท้องตลาด ต้องให้ช่างที่ประกอบอาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้ทำขึ้นซึ่งต้องใช้เวลามากในการสร้างเครื่องมือ วุฒิกวาระของนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งไม่สามารถฝึกทักษะการปฏิบัติได้ครบกระบวนการของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา มีวุฒิกวาระไม่พร้อมสำหรับทักษะการปฏิบัติในบางขั้นตอน การถ่ายทอดของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน ที่ไม่ได้มีความรู้วิธีการสอน ขาดการเรียงลำดับขั้นตอนในการอธิบายความรู้กระบวนการดูแลเครื่องเงิน ทำให้นักเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน

3. ความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนเทศบาลนครเชียงใหม่ สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ความต้องการด้านความคิดสร้างสรรค์

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจ แสดงความต้องการด้านความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ควรออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องเงินหรืออลูมิเนียมสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถนำไปประกอบอาชีพในชุมชน ดังนี้

อันดับ 1 ต้องการเรียนการทำเครื่องเงินหรืออลูมิเนียม (พวงกุญแจ แผ่นภาพ)

อันดับ 2 ต้องการเรียนการทำหัตถกรรมเครื่องเงินหรืออลูมิเนียมแบบดั้งเดิม

(ถาด สลึง พาน)

อันดับ 3 ต้องการเรียนการทำเครื่องประดับหรืออลูมิเนียม (กำไล)

อันดับ 4 ต้องการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องเงินหรืออลูมิเนียมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถนำไปประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามการทำชิ้นงานตามรูปแบบแล้วให้นักเรียนได้ฝึกนำชิ้นงานที่นักเรียนประดิษฐ์ขึ้นไปสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการออกแบบชิ้นงานไปประกอบเข้ากับผลิตภัณฑ์อื่น เป็นการฝึกความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำนักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านมาให้ความรู้ในสถานศึกษา หรือให้นักเรียนเลือกหรือออกแบบลายที่ตนเองชอบหรือสนใจเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในชิ้นงานของตน

ความต้องการด้านจิตรู้เคารพ

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ พบว่า ครูผู้สอนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน แสดงความต้องการการสร้างกระบวนการปลูกฝังเจตคติของนักเรียนในด้านการเคารพ นับถือตนเอง การเคารพนับถือบุคคลอื่น และการเคารพรูปแบบการดำรงชีวิตเพื่ออนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาเครื่องเงิน กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตรู้เคารพ มีดังนี้

ตารางที่ 2 การสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ความต้องการด้านจิตรู้เคารพของกลุ่มตัวอย่าง

ความต้องการด้านจิตรู้เคารพ		
เคารพนับถือตนเอง	เคารพนับถือบุคคลอื่น	เคารพรูปแบบการดำรงชีวิต
1. ทำชิ้นงานเครื่องเงิน (ตัวเงิน) หรือ อลูมิเนียม (ตัวนิยม) ขึ้นพื้นฐานให้สำเร็จด้วยตนเอง	1. สืบสานการทำเครื่องเงิน หรือ อลูมิเนียมจากพ่อครู แม่ครูด้านการดูแลแบบ ดั้งเดิมบนสลุง	1. ใช้สลุงเงินหรือสลุงอลูมิเนียมในกิจกรรมตามจารีตประเพณี การเคารพผู้อาวุโส
2. ออกแบบเครื่องเงินหรือ อลูมิเนียมตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง	2. สืบสานการทำเครื่องเงิน หรือ อลูมิเนียมจากพ่อครู แม่ครูด้านการดูแลแบบ แผ่นอลูมิเนียม	2. ใช้สลุง พานเงิน หรือ สลุง พานอลูมิเนียมใช้ในกิจกรรมด้านศาสนา
3. นำชิ้นงานจากการสร้างสรรค์ ของตนเองไปขายได้	3. สืบสานการทำเครื่องเงิน หรือ อลูมิเนียมจากพ่อครู แม่ครู ด้านการดูแลแบบเครื่องประดับ อลูมิเนียมและเงิน	3. ใช้เครื่องประดับเงินหรือ อลูมิเนียมสำหรับช่างพ่อน และ เป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง
		4. สร้างกระบวนการในการปลูกฝังทัศนคติของนักเรียนในด้านการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาเครื่องเงินและเห็นความสำคัญของอาชีพ

จากตารางที่ 2 ซึ่งนำมาเสนอ พบว่า หลังจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องจิตรู้เคารพ กิจกรรมที่ครูผู้สอนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน เสนอแนะให้มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย กิจกรรมการเคารพนับถือตนเอง กิจกรรมการเคารพนับถือบุคคลอื่น และกิจกรรมการเคารพรูปแบบการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถนำไปสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่นได้และเป็นประโยชน์ต่อ การนำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านวัวลายให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ความต้องการด้านชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ พบว่า ครูผู้สอนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน แสดงความต้องการด้านชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีฐานการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาเครื่องเงิน ให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน วางแผนหลักสูตรการสอนร่วมกับครูผู้สอน ผู้วิจัยร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการ สันทนากลุ่ม (Focus Group) โดยฐานการเรียนรู้ภูมิปัญญาเครื่องเงิน มีดังต่อไปนี้

ฐานเครื่องเงิน (ควเงิน) ประกอบด้วย โรงงานทำเครื่องเงิน บ้านไชยวุฒิ และ โรงงานทำเครื่องเงิน บ้านเมฆะบังวัน ซึ่งเป็นแหล่งอาชีพของช่างทำสลุงและพาน

ฐานอลูมิเนียม (ควเนียม) ประกอบด้วย ศูนย์การเรียนรู้พ่อครู ดิเรก สิทธิการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติวัดศรีสุพรรณ และห้องเรียนหัตถกรรมเครื่องเงิน โรงเรียน เทศบาลวัดศรีสุพรรณ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้การดูแลโลหะอลูมิเนียม

ฐานร้านค้าเครื่องเงิน ประกอบด้วย ร้านเครื่องเงินในชุมชนบ้านวัวลาย

ฐานมัคคุเทศก์น้อยเครื่องเงิน ประกอบด้วย อุโบสถเงิน วัดศรีสุพรรณ พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาสิบหมู่ล้านนา และ พิพิธภัณฑ์เครื่องเงิน วัดหมื่นสาร

อภิปรายผล

สำหรับการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นเป็นดังนี้

1. ผลจากสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนเทศบาลนครเชียงใหม่ สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน แสดงความคิดเห็น จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล เป็นไปโดยสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของพนัชกร พิทธิยะกุล ที่กล่าวว่า หลักสูตรที่มาจากความร่วมมือของชุมชน มี 4 ด้าน องค์ประกอบ ดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ 2) กำหนดโครงสร้าง 3) การออกแบบกิจกรรม ท่อผ้าและ 4) วัดผลประเมินผลที่ออกมาเป็นชิ้นงานที่ประเมินจากเจ้าของภูมิปัญญา (พนัชกร พิทธิยะกุล, 2563) เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนและควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพในกลุ่มสาระการ เรียนรู้การงานอาชีพ เป็นรายวิชาเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - ป.6)

2. ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

ประการแรก ปัญหาด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดการเวลาหรือ การจัดชั่วโมงเรียนตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ไม่เป็นไปตามความต้องการของ ชุมชนที่มีครูภูมิปัญญาการทำเครื่องเงินในชุมชน เป็นไปโดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิเชียร พรหมมา ที่กล่าวว่าชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนการทำ

กิจกรรมต่างๆเพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา และมีความสำคัญกับการจัดการศึกษา (วิเชียร พรหมมา, 2557)

ประการที่สอง ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย ปัญหาระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอน แสดงความคิดเห็นควรปรับปรุงเป็นรายวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ เป็นรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษาที่ต่อเนื่อง 2 ชั่วโมง ปัญหาการขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติการทำงาน ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วม และให้โรงเรียนใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ เนื่องจากในโรงเรียน นักเรียนไม่สามารถฝึกทักษะการปฏิบัติได้ครบกระบวนการ ปัญหาด้านการถ่ายทอดของครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ขาดขั้นตอนในการอธิบายความรู้เรื่องกระบวนการทำเครื่องเงินที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ทำให้นักเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน ซึ่งควรประสานความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับชุมชน ดังที่ Prast, H. A. & Viegut, D. J., กล่าวว่า เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมาย จากการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) ประเมินผู้เรียนโดยวัดการคิดขั้นสูง และประเมินทักษะของผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมในการประเมินและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน (Prast, H. A. & Viegut, D. J., 2015)

3. ความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการงานอาชีพ

ประการที่หนึ่ง จากการแสดงความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านและผู้ประกอบการธุรกิจ แสดงความต้องการด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ควรมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียน มีความคิดที่หลากหลาย และมีการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องเงินหรืออลูมิเนียมเพื่อไปสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นไปโดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญยง สุขธำมาธร ที่กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสามารถจัดการเรียนการสอนได้ 2 แนวทาง คือ 1) การกำหนดหัวข้อในการสร้างสรรค์ในลักษณะกว้าง ๆ เน้นให้นักเรียนคิดวางแผนแล้วสร้างสรรค์ออกแบบชิ้นงานด้วยวัสดุและอุปกรณ์ที่มีอยู่ 2) กำหนดหัวข้อในการสร้างสรรค์ให้ชัดเจน มีสื่อและวัสดุที่หลากหลายให้นักเรียนเลือกใช้ เน้นให้นักเรียนคิดวางแผนเพื่อสร้างชิ้นงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด หรือบรรลุตามโจทย์ที่ครูกำหนดมากที่สุด (บุญยง สุขธำมาธร, 2561) อีกทั้ง วรณดี สุทธินรากร กล่าวว่า การสร้างผู้เรียนที่มีความคิดอิสระหรือมีเสรีภาพเป็นความคิดที่เหมาะสม การจัดการเรียนรู้จึงต้องเริ่มต้นที่ตนเอง วิธีในการจัดการเรียนรู้ของครู คือ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ตามความถนัดและความสนใจบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเองอย่างอิสระ (วรณดี สุทธินรากร, 2563)

ประการที่สอง จากความต้องการด้านจิตรู้เคารพ กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตรู้เคารพ พบว่าครูผู้สอนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน แสดง

ความคิดเห็น ควรให้นักเรียนมีจิตรู้เคารพในเรื่องภูมิปัญญาเครื่องเงิน เนื่องจากผู้เรียนยังไม่มี การเรียนรู้รายวิชาภูมิปัญญาเครื่องเงิน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพในโรงเรียน แต่เดิม การเรียนการสอนภูมิปัญญาเครื่องเงินเป็นกิจกรรมชุมนุมเครื่องเงิน การพัฒนาหลักสูตรเป็น รายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตรู้เคารพได้มากขึ้น ซึ่งเป็นไปได้โดย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรศนันท์ เดชปานประสงค์ ที่กล่าวถึง เรื่อง สร้างการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมจิต 5 ลักษณะเพื่ออนาคตสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำไปใช้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ พัฒนาแบบวัดจิตแห่งการ เคารพแบบมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านความมีวินัยตนเองในการเรียน ความสามารถในการคิด สังเคราะห์ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกพฤติกรรมด้านการเคารพและ เข้าใจผู้อื่น การแสดงออกของพฤติกรรมด้านจริยธรรม หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มไม่ แตกต่างกัน (วรศนันท์ เดชปานประสงค์, 2558) นอกจากนี้ การวิจัยของ มณฑิรา อึ้งน้อย ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านจิตรู้เคารพของเด็กปฐมวัย พบว่า ผู้เรียนมีการแสดงให้เห็นถึงการเข้าใจ ในวัฒนธรรมของตนเองและของผู้อื่น ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยการให้เกียรติยอมรับความแตกต่าง ระหว่างบุคคล รวมถึงการอยู่ร่วมกันและเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีคะแนนพฤติกรรมก่อนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 41.09 และคะแนนพฤติกรรมหลังการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 66.31 มีค่าความต่างร้อยละ 25.22 ซึ่งมีค่า ความต่างสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 25.00 แสดงว่าพฤติกรรมด้านจิตรู้เคารพของเด็ก ปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาขึ้น (มณฑิรา อึ้งน้อย, 2560)

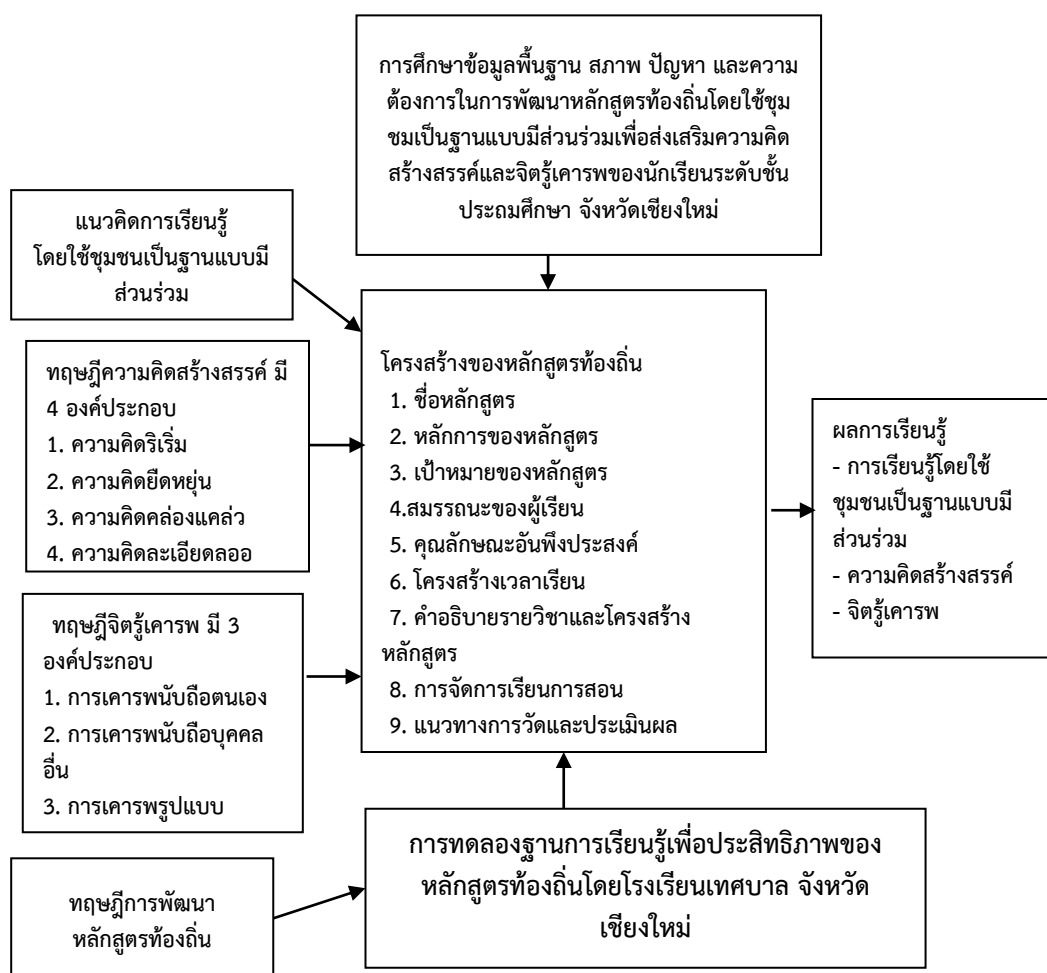
ประการที่สาม จากความต้องการด้านชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม ครูผู้สอนและครู ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านแสดงความต้องการด้านชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม ความคิดเห็น สอดคล้องกันว่า ควรมีฐานการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาเครื่องเงิน และให้มี กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ รุ่งรัตน์ คงคล้าย กล่าวถึงข้อเสนอแนะการวิจัย ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อหาแนวทางส่งเสริมหัตถกรรมล้านนาโดยบูรณาการกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับงานหัตถกรรมล้านนา (รุ่งรัตน์ คงคล้าย, 2549) ส่วน อังควิภาศ ตระกูลวิริยุทธิ์ ที่กล่าวถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กล่าว ว่า การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน ที่มีรากฐานยังลึกมาอย่างยาวนาน จึงเป็นการยากที่ จะหาหลักฐานที่เป็นเอกสารครบถ้วนสมบูรณ์มาอ้างอิงได้อย่างแน่นอน จึงต้องอาศัยการ สอบถามจากผู้มีประสบการณ์ ซึ่งส่วนมากเป็นผู้มีอาวุโสที่ยังคงเหลืออยู่ในชุมชน ข้อมูลอาจมี การหลงลืมกันไปบ้าง จึงควรทำการสอบถามมาจากหลาย ๆ คน เพื่อนำข้อมูลมาประมวลผล

อีกครั้ง วัดศรีสุพรรณและวัดหมื่นสาร คือแหล่งเก็บรวบรวมความรู้ของชุมชนชั้นดี (อัครวิภาษ์ ตระกูลวิริยฤทธิ์, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากสภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาแผนผังแนวคิด การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาเครื่องเงิน ชุมชน บ้านวัวลาย ผู้วิจัยสังเคราะห์แผนผังแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นภูมิปัญญาเครื่องเงิน ชุมชนบ้านวัวลาย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่า 1) สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สรุปโดยภาพรวม ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอน แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมที่น่าสนใจ ทันสมัยและส่งเสริมการใช้ฐานการเรียนรู้ในชุมชนบ้านว้าลาย 2) ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สรุปโดยภาพรวม ครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาที่พบมี 2 ด้าน คือ ด้านปัญหาการวางแผน พบว่า ขาดงบประมาณสนับสนุนจากชุมชนและการจัดชั่วโมงเรียนตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนไม่เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่า ขาดการสนับสนุนงบประมาณจัดทำอุปกรณ์ เนื่องจากอุปกรณ์ข้างเป็นอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านที่ไม่ได้มีองค์ความรู้วิธีการสอน ขาดการเรียงลำดับขั้นตอนในการอธิบายความรู้กระบวนการดูแลเครื่องเงิน ทำให้นักเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน 3) ความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สรุปโดยภาพรวม ครูผู้สอนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน แสดงความต้องการการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาเครื่องเงิน ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจ แสดงความต้องการด้านความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ควรออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องเงินหรือ อลูมิเนียมสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถนำไปประกอบอาชีพในชุมชน และในด้านความต้องการจิตรู้เคารพ ครูผู้สอนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน แสดงความต้องการการสร้างกระบวนการปลูกฝัง เจตคติของนักเรียนในด้านการเคารพนับถือตนเอง การเคารพนับถือบุคคลอื่น และการเคารพรูปแบบการดำรงชีวิตเพื่ออนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาเครื่องเงิน และด้านความต้องการด้านชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วม พบว่าต้องการเรียนรู้ 4 ฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย ฐานเครื่องเงิน (คว้เงิน) ฐานอลูมิเนียม (คว้เนียม) ฐานร้านค้าเครื่องเงินและฐานมัคคุเทศก์น้อยเครื่องเงิน ข้อเสนอแนะผู้วิจัยขอเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1) นำวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนเทศบาลนครเชียงใหม่ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากผลการวิจัยครั้งนี้ไปสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อจะได้นำผลที่ได้รับมาปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น 1.2) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพของโรงเรียนเทศบาลนครเชียงใหม่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านในชุมชน เป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านของสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน สนับสนุนการดำเนินงาน

หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา 1.3) ควรเสริมความรู้ความเข้าใจให้ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เพื่อร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ 1.4) พัฒนาเครือข่ายหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรทางการศึกษา เช่น สื่อการเรียนการสอน หนังสือ คู่มือ แบบฝึกปฏิบัติ โครงงานอาชีพ เป็นต้น 1.5) ควรมีการดำเนินการ นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาในโรงเรียน เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรมีการวิจัย สภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในรูปแบบที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับบริบทของชุมชนอื่นๆในจังหวัดเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้ปกครองครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน ชุมชนบ้านวัวลาย และผู้ประกอบการธุรกิจ ที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้เพื่อใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เขียนงาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐภูมิ วรรณไพศาล อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ทำให้บทความดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- โกวิท พรหมเสน. (10 พฤศจิกายน 2563). การเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาล วัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่. (นางสาวชลธิชา ทิพย์ดวงตา, ผู้สัมภาษณ์)
- จรัสศรี พัวจินดาเนตร. (2553). ผลของการสอนแบบสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ ในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วารสารครุศาสตร์, 41(4), 1-15.
- เทศบาลนครเชียงใหม่. (2563). รายงานประจำปี 2563 เทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่: เทศบาลนครเชียงใหม่.

- บุญยง สุขธำมาสน์. (2561). แนวทางการสอนศิลปะตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(2), 763-780.
- พนัสนิคม พิทยะกุล. (2563). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : “มรดกภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอแบบมีส่วนร่วมของเยาวชน ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา”. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ , 5(12), 462-475.
- ไพศาล แก้วรามก. (2557). การจัดการความรู้ในการอนุรักษ์หัตถกรรมเครื่องเงินชุมชนวัดศรีสุพรรณ ถนน วัวลาย ตำบลห้วยยา อำเภอเมืองเชียงใหม่. ใน การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มณฑิรา อึ้งน้อย. (2560). การพัฒนาจิตรู้เคาของเด็กรูปปั้นในบริบทวัฒนธรรม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งรัตน์ คงคล้าย. (2549). การผลิตและการตลาดหัตถกรรมเครื่องเงินบ้านวัวลาย ตำบลห้วยยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ใน ปัญหาพิเศษบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ. (2553). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553). เชียงใหม่: โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ.
- วรรณดี สุทธิธาร. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน “เพื่อสร้างความหมายใหม่ในการเรียนรู้เชื่อมโยงโลกและห้องเรียนไว้ด้วยกัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.
- วิรัตน์ เดชปานประสงค์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมจิต 5 ลักษณะเพื่ออนาคต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี, 9(19), 40-50.
- วิเชียร พรหมมา. (2557). การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพท้องถิ่นที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาท. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 9(25), 51-64.
- สำนักงานศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ. 2561-2565). เชียงใหม่: องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

อรพรรณ แก้วกันหา และคณะ. (2560). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำคิ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1. วารสารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(2), 289-304.

อัศววิภาษ์ ตระกูลวิริยุทธ์. (2563). อัตลักษณ์ชุมชนบ้านวัวลาย จังหวัดเชียงใหม่สู่ เครื่องประดับร่วมสมัย. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบ เครื่องประดับ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อารี พันธุ์มณี. (2557). ฝึกให้คิดเป็น คิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

Lickona, T. (1991). Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility. New York: Bantam Book.

Prast, H. A. & Viegut, D. J. (2015). Community-based learning: awakening the mission of public schools. California: Thousand Oaks, Corwin.